

По карактеру и атрибутима Краљевића Марка, уопште увек, г. Банашевић налази сличности са Ренуаром. Сродност између песама о Краљевићу Марку и песама о Ренуару нарочито се истиче по сличности мотива о снази, о детињству, о смрти, о оружју, о шареном коњу.

— Свршиће се —

МИЛИВОЈ ПАВЛОВИЋ

ИЗЛОЖБА СЛИКА НИКОЛЕ МАТИНОСКОГ

У интелектуалној средини, каква се ствара у варошима са јаким разликама у ступњу цивилизације, тешко је помишљати на чисто уметничко стварање јер се претпоставља, да ће оно остати без резонанце, без које се не може развијати индивидуални уметнички рад. У таквим приликама неизбежно је, да се пионери уметничких интенција жртвују за своје високе циљеве и да тако створе узор за будућу генерацију. Један од ових пионира у Скопљу, је г. Никола Мартиноски. На својим ранијим изложбама, он је показао после школских радова, талентованих и солидних у границама традиције, један чисто лични развитак, који је настао под јаким утисцима уметничких струја на западу. Но, и поред јаких паришких утицаја, сликарство г. Н. Мартиноског је увек задржало своју ноту, која је израз једне јасне сликарске индивидуалности. Нова изложба, коју је у Скопљу приредило друштво „Јефимија“, овога месеца, показала је најновије радове г. Мартиноског, који је у последњим годинама необично сазрео и наишао је и у иностранству на врло добар пријем.

Колекција од преко шездесет слика, цртежа и акварела обухвата већином дела из последњих година рада г. Мартиноског. Има међу њима највише фигуралних радова, па и пејсажа и мртве природе. Али је г. Мартиноски скоро искључиви фигуралиста. Његов је однос према свету изражен овом једноставном констатацијом. Као сликар Југа, он је себи створио нарочити однос према животним и формалним феноменима ове земље. Ма да су његови почети пуни неке радости над занимљивим, питоресним типом, — тако их је сликарски и обрађивао. — он је данас формиран и у погледу тога основног односа према свету. Тај однос никада није био фолклорски, али је данас нешто друкчији, него што су обични сликарски односи према сижеу. Битност живота, судбина појединаца, њихова необична животна борба, то су ствари, које данас одлучују при избору мотива и које

ЈУЖНИ ПРЕГЛЕД, ТИ. II, БР. II, НОВЕМБАР 1935

1935

дају обележје његовој уметности. Далеко од тога, да слике г. Мартиноског буду социјално тенденциозне, оне имају тако фино осећање за све необично и за све оно, што обичан свет воли да презре или да једном хуманом фразом избрише из своје савести. Та човечанска интензивност у данашње време јако је приближила уметност г. Мартиноског ономе свету, који не тражи у уметности само површну забаву, која не остаје дуго у успомени, него тражи дубље схватање савремености.

Уметник Мартиноски своје мотиве, који су махом узети из онога света, који до сада код нас није био „достојан“ озбиљног уметничког оличења, обрађује на једнако оригиналан начин. Већ је сада разумљиво, да се је морао одрећи некадашњих, искључиво артистичких проблема, који су могли да доведу његов развитак у неуметнички правац. Дела, која су нам приказана на овој изложби, нису без формалних и колористичких усмена из радова Матиса, Кокошке и можда других западних уметника. Но, овога пута све ово није важно. Није важно ни то, што су нека циганска децица у слици схваћена са срдечношћу, као у Модиланија: важан је интензитет сликарског израза, који са успехом тежи за једним јаким, мирним изразом, уравнотеженим у тону и у његовој оркестрацији. Г. Мартиноски је далеко од сваке формуле; као што је жив његов однос према предмету, тако је жив и јасан његов формални, сликарски израз. Не плаши се декоративне деформације, где њу изискује рефлексивност мотива, а уме и да буде сликар великих и ведрих квалитета. Међу новијим радовима већина то доказује. Немир у боји и форми све више се стишава, као да прати човечански развитак уметника. Првобитна радозналост сликарева концентрисала се је у основни проблем човека и уметника: то је стварање у сврху новог израза.

Г. Мартиноски имао је велики морални а и неочекивани материјални успех са последњом изложбом. Ово је за пионира уметности, који устраје у свом бескомпромисном раду, од великога значаја, а од још већег значаја је за публику.

Ф. МЕСЕСНЕЛ